

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Teie 09.09.2025

Meie 22.09.2025 nr 2.2-9/25/2918-2

Vastus selgitustaotlusele

Andmekaitse Inspeksioon sai Teie selgitustaotluse, milles soovite teada, kas tervishoiuteenuse osutaja võib küsida Teilt raha Teie endaga seotud uuringute failide kättesaadavaks tegemise eest.

Selgitan, et [isikuandmete kaitse üldmääruse](#) (IKÜM) kohaselt on isikuandmed igasugune teave tuvastatud või tuvastatava inimese kohta ning isikuandmete töötlemine on mistahes isikuandmetega tehtav toiming. IKÜM art 5 lg 1 punkt a nõuab, et igasugune andmetöötlus peab olema läbipaistev.

Üks osa andmetöötluse läbipaistvusest on inimese õigus tutvuda enda kohta töödeldavate andmetega. IKÜM art 15 lg 1 näeb ette, et inimesel on õigus saada andmetöötlejalt infot oma isikuandmete töötlemise kohta ning lg 3 sätestab õiguse saada töödeldavatest isikuandmetest koopia. Seejuures hõlmab artikkel 15 õigust andmetele tervikuna, mistõttu ei ole korrektne edastada üksnes kokkuvõtet andmetest. Selgitan ka, et inimene ei pea põhjendama, miks ta oma andmete väljastamist soovib.

IKÜM art 12 lg 5 kohaselt on inimesel õigus saada oma isikuandmetest koopia tasuta. Tasu võib koopia väljastamise eest küsida üksnes juhul, kui tegemist on selgelt põhjendamatult või ülemääraste taotlustega. Euroopa Andmekaitseinspektsiooni on seisukohal¹, et põhjendamatust ja ülemäärasust tuleb tõlgendada kitsalt. Nii on ka selgelt põhjendamatud taotlused eelkõige sellised, mis ei ole seotud IKÜM kohaldamisalasse kuuluvate isikuandmetega või mis on seotud teabe või töötlemistoimingutega, mis selgelt ja üheselt mõistetavalt ei kuulu vastutava töötleja töötlemistoimingute hulka. Ülemäärased taotlused sõltuvad üksikjuhtumi asjaoludest, kuid selliseks saab pidada näiteks korduvaid taotlusi samade andmete kohta. Seega on tasu küsimine põhjendatud eelkõige olukorras, kus inimene soovib täiendavat koopiat, katmaks halduskulud, mida sellised taotlused võivad põhjustada. Küll aga näiteks asjaolu, et vastutaval töötlejal kuluks väga palju aega ja vaeva, et anda teavet või väljastada koopia, ei muuda taotlust ülemääraseks.

Eesti siseriiklikus õiguses on ravikindlustuse seaduse § 73 lõikes 1 seevastu sätestatud, et tervishoiuteenuse osutajal on õigus nõuda dokumentide väljastamise eest mõistlikku tasu. Sellest sättest lähtudes on tervishoiuteenuse osutajad määranud hinnakirjades tasu mh dokumentide väljastamisele.

Seega esineb IKÜM-i ja ravikindlustusseaduse vahel vastuolu, mille kohaselt esimene kohustab isikuandmete koopiat väljastama tasuta, kuid viimane võimaldab küsida selle eest tasu.

¹ Euroopa Andmekaitseinspektsiooni suunised 01/2022 andmesubjekti õiguste kohta – õigus tutvuda andmetega. Versioon 2.0. Vastu võetud 28. märtsil 2023.

Analoogsete asjaolude suhtes on otsuse teinud ka Euroopa Kohus², kus andmetöötaja nõustus väljastama tervisetoidiku koopia vaid tingimusel, et inimene kannab tervisetoidiku koopia esitamisega seotud kulud, nagu näeb ette riigisisene õigus. Kohus asus seisukohale, et kuna art 15 täiendab IKÜM-i läbipaistvusraamistikku, andes inimesele õiguse tutvuda oma isikuandmetega ja õiguse saada teavet nende andmete töötlemise kohta, siis ei saa seda õigust piirata viisil, mis kaldub kõrvale IKÜM-i mõttest (tagada liidus füüsiliste isikute järjekindel ja kõrgetasemeline kaitse ning tugevdada ja täpsustada inimeste õigusi).

Kuna IKÜM on Euroopa Liidu otsekohalduv määrus, siis saab siseriiklike õigusaktidega inimeste õigusi piirata vaid üksikutel eeldustel, mille hulka ei kuulu andmetöötaja majanduslike huvide kaitse. Lisaks peaks selline inimeste õiguste piirangu alus tulema andmetöötajale konkreetselt seadusest. Seega, kuniks kehtivas regulatsioonis puudub selge IKÜM art 23 kohane andmesubjekti õiguste piirang, on tasu küsimine ravidokumentide eest vastuolus IKÜM-i mõttega.

Loodan, et minu selgitustest on abi.

Lugupidamisega

Hannamari Bachmann
jurist
peadirektori volitusel

² Euroopa Kohtu otsus C-307/22.